

MESTERSUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Organizația fiscală

Modificările ce s'au adus în ultimii ani legii contribuțiilor directe, cu scopul de a se înlocui unele impozite proporționale pe venit prin impuneri pe clase — patentă fixă — au găsit aprobarea celor interesați deși unele au devenit mai apăsătoare ca în trecut. Nemulțumirile stărnite de șicanele, erorile și, trebuie s'o spunem, abuzurile organelor de impunere erau atât de mari încât contribuabilul e mulțumit să plătească chiar ceva mai mult, numai să fie scutit de neconținutele hărțuiri cu organele fiscale.

Acesta este un sentiment public puternic înrădăcinat și din el au ieșit îndemnurile pentru transformarea treptată a impozitelor directe pe venit cari presupun neapărat proporționalitatea dintre impozitul de plată și venitul realizat cu vechile patente, atât de protivnice concepțiilor moderne despre repartizarea sarcinilor fiscale.

Ar fi, fără îndoială, multe de spus despre împrejurările — moravuri, greșeli, neînțelegeri — cari inspiră contribuabilului român o aversiune atât de evidentă față de organele fiscale. Fapt este însă că organele centrale ale ministerului de finanțe își dau seama de această stare de lucruri, căci numai astfel se explică reformele de cari am pomenit mai sus.

Din nefericire însă, pornirile spre șicană și abuz par atât de puternice și de ireductibile încât slăbirea lor într-o parte duce la răbufniri cu și mai multă putere în alte părți.

Intr'adevăr, potopul de nemulțumiri, care altă dată pornea aproape numai dela felul cum erau aplicate impozitele directe, vine astăzi din aplicarea impozitelor indirecte.

Deși această categorie de impozite ar trebui, prin definiție, să fie prelevate aproape automat sau, în orice caz, cu minimum de raporturi directe între plătitori și fisc, ele provoacă astăzi întâlniri și fricțiuni mult mai frecvente între contribuabilii și organele fiscale.

De unde impunerea la directe se făcea odată pe an, iar pentru imobile și venituri agricole chiar odată la cinci ani, așezarea și controlul impozitelor indirecte se face neîntrerupt, fără nici o periodicitate și fără nici o regulă.

Contribuabilul este hărțuit fără încetare nu numai din cauza neîncrederii fiscale în corectitudinea sa ci ca o consecință a neîncrederii reciproce între diversele ierarhii fiscale. N'am putut afla ordinea în care se suprapun controalele — căci nici agenții controlori cu cari am vorbit nu ni le-au putut spune — însă știm că aceiași materie impozabilă — cifra de afaceri, taxa de consumație, timbrul proporțional, etc. — este foarte adesea controlată la aceeași întreprindere și în decurs de o săptămână, de două și trei ori. Fiecare controlor cere registre, acte și lămuriri, așa încât împiedică întreprinderile să-și vadă de treburi, iar la sfârșit reușește să descopere vreo infracțiune căci așa îi dictează interesele: se distinge în ochii superiorilor săi și își crează un obiect de compensație în raporturile cu contribuabilul.

Scopul îi este înlesnit de elasticitatea, de spiritul confuz al legilor și dispozițiilor fiscale și de impunitatea excesului de zel.

Contribuabilul se lasă terorizat, căci el știe că „Până la Dumnezeu te omoară sfinții”. Chiar când e convins că își îndeplinește întocmai obligațiile legale încă se teme de contravențiile născocite de agenții fiscale și sfârșește adesea prin a-și plăti amenda la care are dreptul.

Nu știm dacă cei ce sunt răspunzători de încrederea Statului apreciază la justa ei valoare această stare de lucruri. Urmăritorii ei sunt încă atât de

Mozgalom a forgalmi adóról szóló rendelet-törvény módosítása érdekében

Írta: KELE SANDOR dr.

A forgalmi adóról szóló törvényt módosító rendelet-törvény tudvalevőleg megjelent már a hivatalos lapban, érvénybe lépett és anak végső jóváhagyása, illetve az alkotmány előírásainak megfelelően törvényerőre való emelése a parlamentől függ. Addig, míg az új parlament összeül, a rendelet-törvény érvényben van és végrehajtható. Azok, akik a rendelet-törvény szövegét elolvasták, meggyőződtek arról, hogy iparos- és kereskedő érdek ennek a rendelet-törvénynek hatályon kívül helyezése és a forgalmi adótörvény eredeti, eddigi szövegének és rendelkezéseinek visszaállítása.

A nemesfémeket feldolgozó iparosok voltak az elsők, akik a pénzügyminiszternél küldött-ségileg megjelentek és rámutattak arra, hogy az új törvény milyen károsan érinti a kézműipart és a kiskereskedelmet.

Az új rendelet-törvény ugyan elvileg védi és mentesíti a kézműiparost a forgalmi adó fizetése alól, de nem védi meg valójában akkor, a mikor a régi törvény azon rendelkezését, amely szerint az a kisiparos, aki 7 munkással és 5 lóerővel dolgozik, mentes a forgalmi adó fizetése alól, kiegészíti még pedig a következőképpen:

Kivételt képeznek, vagyis forgalmi adókötelesek azok a kézműiparosok, akik:

1. Szériában dolgoznak,
2. utaztatnak,
3. eladási telepük van.

Ezeknek a feltételeknek életbeléptetése egyet jelent azzal, hogy alig lesznek kézműiparosok, akiknek ne kellene forgalmi adót fizetniük. Vajon melyik kézműiparos gyárt csupán egy darabot árujából. Vajon egy bádigos csak egy locsolót készít, ha forgalmat és eladást akar elérni? Természetes, hogy többet gyárt. Ez által pedig nem tesz mást, mint, hogy mesterségét gyakorolja a kézműipar keretein belül.

Utaztatni sok kézműipari szakma esetében muszáj, mert itt a megrendelő nem az egyes vásárló, nem a fogyasztó, hanem a kereskedő. A szakma így követeli meg és másként nem is gyakorolható.

Egy csattkészítő kisiparos például nem számíthat a közönség köréből kikerülő vevőre. A csatott rendszerint nem iparosnál rendelik, hanem a kereskedőnél vásárolják. Egy kis csat néhány leibe kerül. Ezt csak szériában lehet gyártani és utaztatás útján lehet forgalomba

hozni, illetve megrendeltetni. Ezáltal viszont a kézműiparos még nem lett gyáros, nem lett nagyiparos, mert valóban éppen, hogy megkeres annyit, hogy a patenta fixa keretében kirótt adóját kifizethesse. Másként tehát iparát nem gyakorolhatja. Kénytelen utazó útján felkeresni vevőjét. Ez viszont az új rendelet-törvény értelmében már azt vonja maga után, hogy forgalmi adót is kell fizetnie. Számos kisipari szakmára vonatkozik a fenti példa.

De taglaljuk a törvény-rendelet egy másik intézkedését.

Minden iparos lehetőleg eladni óhajtja az általa gyártott terméket. Erre vagy műhelye szolgál, vagy a műhellyel kapcsolatos üzletelviség. Ez már eladási telepet jelent, viszont az rendelet-törvény értelmében az a kisiparos, aki eladási teleppel rendelkezik, forgalmi adóköteles. Fizetnie kell a forgalmi adót annak ellenére, hogy csak saját termékeit hozza forgalomba és ez az új megterhelés semmivel sem indokolható.

Az egyes cikkeket terhelő fogyasztási adó, mint forgalmi adó, csakis azok mai termelési és eladási lehetőségeinek figyelembe vételével volna megállapítható, a rendelet-törvény viszont a termelt mennyiséget rója meg, ahelyett, hogy a termelt áruk minőségét venné figyelembe. Az egyes szakmák termékeit osztályozni kellene, hogy ez az adó, ha már az állam pénzügyi érdekeinek szempontjából el nem kerülhető, legalább elviselhető legyen és azt a különböző termékek önköltségi és eladási árát figyelembe véve róják ki.

Ha a rendelet-törvényt nem akarnák visszavonni, hanem csak módosítani, akkor még helyesebb lenne, ha a kisiparos és a kiskereskedő a forgalmi adót általánosan fizethetné. Az előző forgalmi adó törvényben volt már egy ilyen megoldás, ami elkerülhetővé teszi a forgalmi adókönyv vezetését. Erre ugyanis a kisiparos nem képes és nincs is ideje rá.

Haladéktalanul szükséges tehát, hogy az új forgalmi adó rendelet-törvény hatálytalanná tartsék, vagy legalább módosítása érdekében a szakmai érdekképviselők a munkakamarák iparostagozataival egyetemben erőteljes mozgalmat indítsanak és közösen járjanak el ilyen értelemben a pénzügyminiszteriumban.

evident dăunătoare încât e imposibil ca problema să nu-i preocupe.

Evident, soluția nu-i deloc ușoară. Nevoile crescânde ale Statului impun crearea de impozite proporționale, fie pe venit, fie pe circulația bunurilor. După se s'a renunțat aproape deplin la cele dintâi, trebuia să se dea extindere acestor din urmă. În felul acesta Statul își ia partea de care are nevoie din creșterea venitului național sau din simpla dezvoltare a vieții economice.

Poate însă ajunge la același rezultat și pe altă

cale, care înăutură multe din inconvenientele grave semnalate mai sus: să extindă cât mai mult sistemul impunerilor forfetare, de felul celor cari au înlocuit taxa de consumație pe lână sau impozitele directe pe anumite categorii de comercianți. Prin revizuire anuale poate să se adapteze mișcării veniturilor. Dacă sistemul nu satisface, să se găsească altul: singura condiție de îndeplinit este de a se reduce la cât mai puțin raporturile dintre contribuabilii și agenții fiscale.

J. B. F.

A Sibiu-nagyszebeni törvényszék elvi jelentőségű ítélete a proporcionális illeték fizetéséről

Ugyanazon ügylet kétszer nem adóztatható meg.

A pénzügyminiszter, mint ismert, a központi bélyegbírószék véleménye alapján, úgy magyarázza a bélyegtörvény 15. szakaszának 8. paragrafusát, hogy az iparvállalatok és kereskedők, az áruk szállítása után kötelesek megfizetni az 1.40 százalékos proporcionális illetéket, amennyiben az a szállítási megrendelőjegy vagy levelezés útján megállapítható. A törvény magyarázat megérdemli azt, hogy a joggyakorlat szempontjából közelebbről megvizsgáljuk.

Több ízben megírtuk már e lap hasábjain, hogy az 1.40 százalékos proporcionális illeték követelése és az a mód, ahogy a pénzügyi közegek a taxát kivetik és ellenőrzik, nem alapszik törvényen és ellene egész sorozat érvelést lehet felhozni, különösen azóta, amióta ezt az önkényesen kivetett taxát az ellenőrzések alkalmával még visszamenőleg is követelik.

A kérdés igen nehéz, mert nem csak azzal kapcsolatos, hogy az iparosok egész kategóriái ellen tömegesen vettek fel kihágási jegyzőkönyvet, hanem összefügg azzal is, hogy az 1.40 százalékos proporcionális taxa tulajdonképpen megdrágítja ezeket az árukat ugyanakkor, amikor a kormány a drágaság letöréséért folytat akciót.

Figyelemmel kísérve a joggyakorlatot a bélyegtörvény 15. szakasza 8. paragrafusának magyarázatára vonatkozólag, mindenképp azt állapítottuk meg, hogy a pénzügyi közegek ezt a magyarázatot általánosították és a taxa leróását mindenkitől követelik.

Ezzel szemben a bírói hatóságok más álláspontot foglalnak el. Így például a Sibiu-nagyszebeni törvényszék, mint felelősségi bizottság elbírált egy olyan jogorvoslatot, amelyet egy iparvállalat nyújtott be az 1.40 százalékos taxa kiróvása ellen amiatt, mert a megrendelési jegyen nem rótták le az 1.40 százalékos proporcionális taxát, megállapította, hogy ez a taxa nem is alkalmazható a kereskedők eladásaira.

A Sibiu-nagyszebeni törvényszék határozata, amelynek száma 3474-1937. annál fontosabb, mert megfelel az előző joggyakorlatnak is, amely már régen elvi jelentőségre emelte azt a pénzügyi dogmát, hogy ugyanaz a kereskedelmi ügylet, vagy ugyanaz az okirat ugyanolyan adóval kétszeresen meg nem adóztatható.

Az államnak természetesen joga van adót kivetni a magánosok jövedelmeire és a magángazdálkodásra. De ez az adókövetési jog pontosan körül van határolva. Ennélfogva a pénzügyi törvények a legszigorúbban magyarázandók és e törvények nem adják meg a kincstárnak azt a jogot, hogy ugyanarra az adóalapra kétféle, azonos adót vessen ki.

Ezen a szabályon alapszik a Sibiu-nagyszebeni törvényszék döntése, amikor a bélyegtörvényen alapuló proporcionális taxát elbírált. A törvény alapján a Sibiu-nagyszebeni törvényszék az ingóeladások bélyegilletékére nézve a következő megállapításokat szögezte le:

A kereskedők és iparosok között létrejött eladások után a számlákra le kell róni a 2 ezrelékes számlabélyegyet. Ez a kötelezettség terheli a kereskedőket és iparosokat az egymásközötti létrejött ügyleteknél, valamint a magánosok részére történő tömeges áruszállításnál. Ezt a taxát a bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusa írja elő. Amikor a törvényhozó ezt a taxát megállapította, arra volt tekintettel, hogy ugyanarra az árucikkre ne vessenek ki ismételt taxákat mindaddig, amíg a fogyasztóhoz jut nehogy ezzel az árut megdrágítsák. A másik szempont pedig az volt, hogy ne nehezítsék meg a taxákkal az áruk forgalmát.

Ha a pénzügyigazgatóságok jelenlegi rendszere gyakorlatilag alkalmazást nyer, akkor ennek az lenne a következménye, hogy a jelentősebb kereskedelmi és ipari vállalatok e taxák leróása céljából több állandó alkalmazottat volnának kénytelenek tartani, mint amennyi pénzügyi ellenőr működik.

A másik taxa, amely az eladást terheli, a bélyegtörvény 14. szakaszának 17. paragrafusában van megállapítva, amely szerint a mezőgazdasági termékek eladásait 1.40 százalékos taxa terheli. A törvényhozó éppen a számlák 2 ezrelékes taxájával szemben kívánta a mezőgazdasági termékek eladásainak külön taxáját kifejezetten kímélőnek látni.

Általában ingó eladásokra nézve pedig a bélyeg-

törvény 15. szakaszának 8. paragrafusa 1.40 százalékos proporcionális taxát állapít meg. A törvény szövege, amikor általában az ingó dolgok eladásaira vonatkozó taxát megállapítja, kifejezetten kivételt tesz a kereskedők eladásaira nézve, amikor kimondja, hogy az 1.40 százalékos taxa alól kivételnek tekintendők a bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusában felsorolt kereskedelmi eladások, amelyek után a számlákra csak 2 ezrelékes speciális bélyegyet kell leróni.

A törvény szövege nem is kétes. Először is általános szabályt állapít meg a proporcionális taxára nézve, azután, mint kivételt sorolja fel a kereskedők részére történő eladásokat, amelyek

a kereskedők és iparosok részéről a magánosok számára történő eladásokat is magukban foglalják.

Ezzel a szabállyal szemben azonban a törvény kivételt állapít meg, a magánosok és a hatóságok számára történő szállítások és munkateljesítmények proporcionális taxájára nézve, amelyeknek taxája a bélyegtörvény 15. szakaszának 3. paragrafusa szerint 1.40 százalékos.

Nehézségekbe ütközik a tanoncszegődtetés

A kisiparos tanonctartási rendszere a középkori termelési rendszernek, a céhrendszernek egyik maradványa. Az egykor szigorúan zárt kört alkotó céhek kiváltságaiak fenntartására és megőrzésére lehetőleg saját gyerekeiket fogták be és nevelték ki az apa szakmájára. Ha azonban a céhbeli iparosnak fia, vagy gyereke nem volt, — a lassu szokás így alakította ki — idegen fiú gyermeket fogadott családjában, családtagként nevelte, a mesterségre kitanította és vigyázott arra, hogy az új családtag mindenben az apai hagyományokat kövesse.

A céhrendszer felbomlott, de az új iparos generációnak ez a nevelése kevés módosítással mind a mai napig fennmaradt. Nem a szokás hatalma, nem a tradíciók szentsége tartotta fenn a tanonc intézményét, hanem a kisipar gazdasági szükségessége. A kis ipar nagyipari versenytársával a harcot csak úgy vehette fel, ha minőségben jobbat, árban pedig nem drágábbat produkál. A gyári tömegtermelés előnyeivel szemben a kisiparnak a termelési költségeket kellett állandóan és fokozatosan csökkenteni. Ezt a célt szolgálta és szolgálja még ma is, a szakma nevelésére elvált tanonc költségnélküli vagy jelentéktelen költséggel járó munkaereje.

Az utóbbi időben mind gyakrabban hangzanak el panaszok a kisiparosok részéről, hogy a kormányzati rendszer a tanonctartást hová-tovább teljesen lehetetlenné teszi. Kétsébeesztők azok a nehéz-

Ez a taxa azonban kivételes és a lehető legnagyobb szigorúsággal magyarázandó és alkalmazandó. Csakis azokra a szállításokra vonatkozik, amelyeket a termelő, az állam, vagy a megrendelő hatóságok számára teljesít, vagy pedig olyan magánosok részére, akik nem kereskedők vagy iparosok.

És mégis ez a szabály, amelynek alapján a pénzügyi közegek a 2 ezrelékes számlabélyegeken kívül még az 1.40 százalékos proporcionális taxákat is követelik. A számlákat ugyanígy csak bizonyítási eszköznek tartják, amelyek különlegesen bélyegezendők fel a 2 ezrelékes számlabélyeggel. Ez az önkéntes törvényt magyarázat vezetett arra, hogy ugyanazon ügylet után kétféle adót is követeljenek a kereskedőktől és iparosoktól.

Az igazságszolgáltatás, amelynek alkotmányos hatáskörébe tartozik a törvények magyarázata, kifejezetten kimondotta, hogy a bélyegtörvény semmiesetre sem állapít meg ugyanarra a jogügyletre vagy okira kétféle proporcionális adót. Ennélfogva a kincstárnak a törvényt magyarázata téves és teljesen meghamisítja a kétféle megadóztatás tilalmának alapját, különösen akkor, mikor nem veszi figyelembe, hogy a törvény mindig különbséget tesz a gyakori kereskedelmi eladások és a sokkal ritkább magánjogi természetű eladások között.

Az egész érdekelt kereskedő és iparos társadalom örömmel üdvözi a Sibiu-nagyszebeni törvényszék nagyjelentőségű döntését és azt reméli, hogy ez a határozat fékezni fogja a kincstári közegek tulbuzgóságát és szigorúságát.

ségek, amelyek a tanonc beszegődtetése körül felmerülnek. Az új ipartörvény rendelkezései szerint a munkakamara az illetékes szerv, amelyik a tanoncszerződéseket láttamozza és jóváhagyja. Az új ipartörvény rendelkezései szerint a tanoncszerződés csak akkor érvényes, ha a munkakamara azt jóváhagyta és beiktatta. A munkakamara azonban sokoldalú feladatának a mai tisztviselő állománya mellett nem tud megfelelni. Nem tudja ellátni ezt a feladatát. Az iparosok kénytelenek napokon sőt heteken keresztül álldogálni, míg akad egy tisztviselő, aki meghallgatja és elintézi az iparos kérelmét.

A tanoncskola kénytelen úgy beosztani az órákat, hogy a tanonc hetenként három félnapot van távol a munkahelyétől.

Ha ilyen nehézségekkel jár a tanonc beszegődtetése, ha a beszegődtetés után a tanonc ahelyett, hogy szakmáját tanulná és az iparos szükségletének megfelelné, kénytelen többit lenni a tanoncskolában, mint odahaza, akkor ma-holnap a tanonc tartása nagyobb terhet fog jelenteni, mint amennyi előnyt.

Az iparosnak nemcsak elvi, de anyagi jelentőségű kérdése a tanonckérdés. Akciót kell indítanunk feltárni sérelmeinket ebben az irányban is és rámutatni az illetékesek előtt, hogy a tanonc kérdés megoldatlansága nemcsak a jövő, de a ma kisiparát is fenyegeti.

CSALADI TANACSKOZÁS.

Kohn Jakab egész családjával együtt kikeresztelkedett és ez alkalomból a György nevet kapta.

Kohn évek múlva meghalt és nem érte meg a kis unokája megszületését.

A kis unoka megjött és nevet kellett neki adni. Az egész család összeült tanácskozássra, hogy milyen nevet adjanak az apróságnak. Mindenkinek volt valami ajánlata, végül is megszólalt a nagymama:

— Legyen György, hiszen Györgynek hívták szegény boldogult Kóbinkat is.

★

Béremelést kérnek az Oradea-nagyváradai szabómunkások.

A múlt héten tartották meg az Oradea-nagyváradai férfiszabók gyűlésüket. Több szakmai kérdést vitattak meg, majd a munkaiügyi inspektorátus átiratát vették vizsgálat alá. A munkások néhány hónappal ezelőtt megkötött kollektív szerződésük értelmében, az időközben bekövetkezett árdragulásra hivatkozással kérték a munkabéreknek aránylagos felemelését. A gyűlés megvizsgálta a kérelmet, majd a tárgyalások megkezdésére három tagú bizottságot küldött ki.

Az iparpártolási kedvezmény meghosszabbítását kéri az Ugir

A külföldi nyersanyaggal dolgozó vállalatok ipari kedvezményei 1933. április 1-én lejártak. A kormány ezeknek a vállalatoknak ipari kedvezményeit több alkalommal meghosszabbította azzal az indoklással, hogy közben elkészíti az általános ipartörvényt. A végleges ipartörvény azonban mindeddig nem készült el. Mint-hogy az iparpártolási kedvezmények érvénye ez év december 31-én jár le, az új ipartörvény megalkotása pedig addigra nem várható, az UGIR azt kérte, hogy a kormány további egy évvel, 1938. december 31-ig hosszabbítsa meg az iparpártolási törvény kedvezményét a külföldi nyersanyaggal dolgozó vállalatok számára.

★

PONTOS STATISZTIKAI MEGÁLLAPÍTÁS.

Félhivatalos statisztikát megállapítás szerint Északafrikában a bennszülöttek április 18-án és november 27-én beszélnek legtöbbet, legkevesebbet pedig május 5-én délelőtt 10 óra 4 perc és 11 óra 38 perc között.

Jogesetek a kisipar köréből

Az alkalmazottnak a katonai szolgálat idejére való behívása megszünteti a szolgálati szerződést.

A prahovai törvényszék I. tagozatának 1046/1934. szám alatt hozott döntése.

Az alkalmazott pert indított a munkaadó ellen azon a címen, hogy nem mondotta fel elbocsátását megelőzően a törvényes határidőn belül az alkalmazotti jogviszonyt.

Keresetében előadta, hogy 1928 augusztus hó első napjától volt alkalmazásban 1932 november hó 1-ig, amikor bevonult és katonai évet leszolgált. Ezután a munkaadó 1933 évi október hó 21-iki kezdettel ismét igénybe vette szolgálatát. Alkalmaztatása 1933 december 14-ig tartott, amikor a munkaadó elbocsátotta anélkül, hogy a törvényes felmondás idejét megfizette volna.

A bíróság előtt a munkaadó azzal védekezett, hogy a munkatörvény rendelkezése szerint a katonai szolgálatra való bevonulás ténye megszünteti a munkaszerződést. A katonai év letelte után alkalmazta ugyan a felperest, de csak határozott időre, 1933 október hó 21-től 1933 december 14-ig és így a határozott időtartamra kötött szerződést felfüggeszteni sem kellett.

A keresetnek a ploesti munkabíróság helyt adott. A munkaadó a munkatörvény 78, 81, 83 és 93 szakaszainak megsértése címén felülvizsgálattal élt a törvényszékhez. Ez helyt adott a felülvizsgálati kérelemnek és megállapította, hogy a rendes katonai szolgálatra való behívás megszünteti a munkaszerződést és a jogviszony csak akkor folytatódott volna, ha az alkalmazottat fegyvergyakorlatra hívták be. A katonai év letelte után új alkalmazási jogviszony keletkezett és miután azt határozott időre kötötték, a határidő lejártával felmondás nélkül megszűnt. Ezzel az indokollással a törvényszék az alkalmazott keresetét elutasította.

A társadalombiztosításról szóló törvény megsértése kihágást jelent.

A prahovai törvényszék IV. tagozatának 187/1937. számú határozata.

A munkaadóra büntetést róttak ki olyan cselekmény elkövetése miatt, amelyre a társadalombiztosításról szóló törvény 104. szakasza 500-tól 2000 lei-ig terjedő bírságot szab meg.

A munkabíróság a munkaadót felmentette a büntetés alól, mert a cselekmény kihágásnak tekintendő az új, II. Carol büntetőtörvénykönyv értelmében. Az említett cselekményről felvett jegyzőkönyv megszerkesztése óta egy év eltelt, így tehát a cselekmény, mint kihágás elévült.

A társadalombiztosító felülvizsgálattal élt az ítélet ellen és arra hivatkozott, hogy a szóban lévő cselekmény vétség és nem kihágás, így tehát ebben az esetben a vétségre vonatkozó szabályok alkalmazandók az elévülésre vonatkozóan is. Vétségről lévén szó, az elévülés még nem következett be, így tehát az ügy érdemben elbíráható.

A felülvizsgálati kérelmet a törvényszék elutasította, mert az új II. Carol kodex szerint az olyan cselekmény, amelynek bírsága a 2.000 leit nem haladja meg, vétségnek nem minősíthető. A törvényszék döntésében az új büntetőtörvénykönyv 595. és 164. szakaszaira hivatkozott. Ezeket a szakaszokat azért alkalmazták, mert jogelv, hogy ha időközben újabb törvény lép életbe, akkor a kettő közül az enyhébb alkalmazandó.

Közl: KELE SANDOR, dr.

SZTRAJK!

New-Yorkban sztrájkolnak az anyák. Addig nem születnek gyerekek, amíg a nyomortanyák meg nem szűnnek.

A napokban mr. Black és mr. White találkozott az utcán és a következő párbeszéd folyt le közöttük:

— Hova, Jimmy, hogy annyira kicsipted magad?

— Randevum van, boy.

— Kivel?

— Egy őrös kis sztrájkörrel.

Kedvező döntést hozott a Semmitőszék a Satumare-szatmári Iparos Otthon birtokháborítási perében

Érdekes fordulat történt a Satumare-szatmári Iparos Otthon ismeretes birtokháborítási perében. A semmitőszék most foglalkozott az Iparos Otthon fellebbezésével és utasította a törvényszéket, hogy tárgyalja le a birtokháborítási pert. A semmitőszéki döntés után remélhető, hogy az egyesület hatmillió lei értékű palotája rövidesen visszakerül az Iparos Otthon tulajdonába.

Az Iparos Otthon-épület körüli harc ez év áprilisában kezdődött, amikor

az Oradea-nagyvárad munkakamara miniszteri rendeletre hivatkozva, karhatalom segítségével birtokba vette az emeletes palotát.

Az épületet annak idején, mint ismeretes, a Satumare-szatmári iparosság építette magának. Az Otthon vezetősége birtokháborítási pert indított.

A járásbíró helyt adott a keresetnek és az egyesületet visszahelyezte jogaiba.

Ezt a határozatot a munkakamara megfellebbezte. A törvényszék megállapította a birtokháborítás tényét, érdemi ítéletet azonban nem hozott, azzal az indoklással, hogy a birtokháborítást közigazgatási hatóságok követték el és ténykedésük ellen csak közigazgatási bíróságnál lehet jogorvoslatot keresni. Ezért illetéktenség címén megsemmisítette az elsőfokú ítéletet.

Az Iparos Otthon a semmitőszék elé vitte az ügyet. A semmitőszék előtt Gyárfás Elemér dr. szenátor tártá fel a helyzetet. A semmitő-

szék elfogadta Gyárfás Elemér dr. érvelését,

semmisnek nyilvánította a törvényszék illetéktenségi határozatát és utasította, hogy tárgyalja le a járásbírósi fellebbezést.

Ezek után nyilvánvaló, hogy a rövidesen sorra kerülő törvényszéki tárgyaláson végleg dűlőre jut a régóta húzódó ügy.

Ezzel egyidejűleg folyik az a per is, amelyet az Iparos Otthon feloszlata végett indítottak. Ezt a pert a munkaügyi minisztérium helyezte folyamatba. A törvényszékhez benyújtott keresetben a minisztérium azt állítja, hogy az Iparos Otthon 1919-ben megszünt létezni, mert határozatilag kimondotta egybeolvadását az ipartestülettel. A minisztérium az egyesület feloszlataival véglegesen be akarja kebelezni az Otthon hatmillió lei értékű ingatlanát.

A feloszlatai keresetet Erdőss F. főelnökből és Radescu tanácselnökből álló tanács tárgyalja. A minisztérium Ghibu Onisifor Cluj-kolozsvári egyetemi tanárt nevezte be a magyar nyelvű iratok és jegyzőkönyvek lefordítására, míg az alperes egyesület dr. Pogacias Ioan közjegyzőt, a bíróság Groza Francisc tanárt idézte be szakértőnek. Ghibu tanár az eskü letétele után átvette a lefordításra váró irásokat, majd kijelentette, hogy a legközelebbi tárgyalásra is eljön. A főtárgyalással egyidejűleg a kisegítő bíróság előtt tovább folytatják dr. Glatz József ügyvéd tanúkihallgatását, aki kijelentette, hogy az Iparos Otthon sohase olvadt össze az ipartestülettel.

Nincs cementszállításra vasuti kocsi, szünetelnek az építkezések

A polgármester közbenjárását kérte a Timisoara-temesvári építészek.

Az építkezésnek Timisoara-Temesváron több ízben megcsodált ritmusát az utóbbi időben egy váratlan kellemetlen körülmény csaknem teljesen megbenitotta. Bizonyos idő óta ugyanis olyan hiány van a vasuti kocsikban, hogy a cementgyárak többhetes megrendeléseknek nem tudnak eleget tenni, illetve a megrendelt cementet képtelenek leszállítani és ennek következtében az építkezési munka a legkellemetlenebb kátyuba jutott.

— Ugy az építkezők, mint az építésszek a legkellemetlenebb helyzetbe kerültek — hangoztatják az érdekeltek. — Az építésszek legnagyobb erőfeszítésük ellenére sem képesek betartani az építkezési tervezetet, a cementhiány következtében munkásaik állanak, vagy képtelenek olyan esélyegmunkát elvégezni, amelyre vagy később, vagy teljesen más beosztásban került volna sor. Természetesen ez azt jelenti, hogy az építésszek a tervezetükben támadt rendellenességek következtében rendkívül

jelentős veszteségeket

szenvednek. Ugyanakkor veszteség éri az építetők is, hiszen az épület nem készülhet el idejére, ami viszont számtalan esetben súlyos károkat okozhat. Van például Timisoara-Temesváron egy épület, ahol az építetőknek elsőrangú érdeke fűződik hozzá, hogy ez karácsonyra teljesen tető alá és használható állapotban kerüljön.

A helyzet váratlan alakulása következtében bizonyára számos vita származik majd azokból az esetekből is, ahol az építetők késedelmi bírság alatt kötelezték az építést arra, hogy a épületet bizonyos általa meghatározott időre elkészítse. Az építésszek már gondoltak erre az eshetőségre és azt hangoztatják, hogy ebben az esetben, ha „vis major” áll fenn, mint például a jelenlegi esetekben, akkor az építész nem kötelezhető a késedelmi díj megfizetésére. Természetesen azt igazolni kell, hogy a megrendelést kellő időben eszközölte és saját hibáján kívül nem jutott a szükséges cementmennyiséghez.

Az építésszek természetesen mindent elkövetnek,

hogy a vasuti kocsik hiányán segítsenek, egyelőre azonban kézzelfogható eredményt még nem értek el. Az építésszek küldöttsége felkereste Coman Agostont, a városi ideiglenes bizottság elnökét is, azonkívül közbenjárásra kérték fel Oprea Jánost, a kereskedelmi és iparkamara elnökét, aki hivatalos ügyekben amúgy is történetesen Bucurestibe utazott.

Egyelőre az a helyzet, hogy vasuti kocsi nincs, cement nincs, az építésszek egymás között igyekeztek cementet kölcsönözni, amíg lehetett, de ezzel sem tudták kikerülni azt, hogy ma már a legtöbb építkezésnél megállt a komoly munka.

Helyiség nélkül maradt a Târgumures-marosvásárhelyi tanoncotthon

A Târgumures-marosvásárhelyi tanonciskola éveig a Munkás Otthon épületét bérelte. Mivel a Munkás Otthon feloszlatták, az épület tulajdonjoga az egészségügyi minisztériumra szállt, amely az épület egyik szárnyába beköltöztette a Gyengeelméjük Intézetét. Az intézetnek azonban szüksége volt az épület másik szárnyára is. Gróf Ferenc dr., az intézet igazgatója, közbenjárta az egészségügyi minisztériumban, amely elrendelte, hogy a tanonciskola október 15-ig költözzék ki.

Az iskola a rendelkezésnek nem tudott eleget tenni, mire Gróf dr. a múlt héten lezárta a kapukat és nem engedte be a tanoncokat. A tanoncok erre a kerítésen átmásztak és az iskola tovább működött. Gróf dr. most drótsövényt húzatott a kerítésre, az iskola helyiségeit pedig az intézet ápolójai foglalták el. Ezzel a tanonciskola az uccára került. Macavei iskolaigazgató Bucuresti utazott, hogy az iskola számára új helyiséget eszközöljön ki.

Mértani forradalom

Németországban mértani forradalom zajlott le. A birodalmi belügyminisztérium rendeletileg megállapította, hogy a derékzáró, amelyet eddig kilencven fokból állónak tekintettek, mint a 360 fokos körből kiharított negyedrészt, azaz száz fokra osztják a teljes kör negyzedre fokból áll. Ezzel az intézkedéssel Németország a mértan terén is áttért a tízes számrendszerre, amely a francia forradalom egyik vívmánya volt s az angolszász országok kivételével az egész világon elterjedt, alkalmazásának területe azonban eddig nem létezett a mértan és az időszámítást, Németország most további lépést tett a tízes számrendszer általános használatára felé. Az új rendszer értelmében a szögszámításban nincs többé perc és másodperc, hanem csupán tizedrészek. A rendelet értelmében a változtatást 1945-ig kell végrehajtani. A rendeleti intézkedést az tette szükségessé, hogy a földmérési munkálatoknál eddig kétféle rendszert alkalmaztak. Voltak, akik rajzaszkodtak a régi, 360-as rendszerhez és voltak, akik már a tízes számrendszernek megfelelő négyszázas körbeosztást használtak. Ebből gyakran támadtak félreértések és ezért a jövőben készítenő mérészközök egységeiben a négyszázas rendszer alapján állanak.

Allást foglalnak a kereskedői képesítések ellen a kiskereskedők

A Transilvania Kiskereskedők Szövetsége Braşov-Brassóba kongresszust hívott össze. A kongresszus meghívott már el is küldötték és ezekből kitűnik, hogy annak napirendjén a többek között a következő pont is szerepel: A kereskedelmi képesítés gyakorlati idejének meghatározása és életbeléptetése. A kereskedők egy részének körében meg régebben az a vélemény alakult ki, hogy a kereskedői foglalkozás fennállását vonná maga után, ha ezt a pályát is képesítéshez kötnék. Az aradi kisebbségi kiskereskedők nagyrésze azon a véleményen van, hogy a képesítéshez kötöttségnek megvalósítása semmiesetre sem válna előnyére sem általában a kiskereskedelemnek, de főképpen nem lenne előnyös a kisebbségi kereskedők részére. Ezek a kereskedők többek között arra hivatkoznak, hogy az új ipartörvény előírja a kereskedők számára is a tanoncok szerződését. Ennek eddig mutatkozó szinte természetszerű következménye az, hogy a kereskedők jórészt csupán többségiéket szerződhetnek tanoncoknak. A kiskereskedők működésének képesítéshez kötöttsége az aradi kisebbségi kiskereskedők véleménye szerint számos kisebbségi egzisztenciát tenne tönkre, másrészt pedig nagymértékben megakadályozná, hogy a jövőben a kisebbségi kereskedői pályára menjenek. Ezért ezeknek a kereskedőknek körében az a vélemény alakult ki, hogy a leghelyesebb lenne, ha a Kiskereskedők Szövetsége kongresszusának napirendjéről levenék ezt a kérdést, amelynek jelenlegi megvitatása könnyen a többségi és kisebbségi kiskereskedők között jelenleg uralkodó harmónia megbomlására vezetne.

Újból kedvezményesen fizethetők a társadalombiztosítóval szembeni tartozások.

A társadalombiztosító pénztár (munkásbiztosító) értesíti a közönséget, hogy mindazok az adósok, akiknek megterhelése 1933. április nyolcadikáig történt, tehát az új munkáspénztári törvény életbeléptéig, tartozásaikat 1938. április elsejéig kedvezményesen egyenlíthetik ki a következő módozat szerint: 1. Az Ardeal-erdélyi betegsegélyezési és az egész országban a rokkantjárukekát 10 százalék készpénzfizetéssel lehet kiegyenlíteni, ha az adós a többi kilencven százalék erejéig a beruházási kölcsön kötvényeit szolgáltatja be a pénztárnak. 2. Az Ardeal-erdélyi betegsegélyező járulékokat felerészben készpénzben kell fizetni, míg a tartozás másik fele (vagyis amely amugyis a munkaadót terheli) 10 százalék készpénzzel és a maradék félösszeg 90 százalékának megfelelő kötvénnyel egyenlíthető ki. A kötvények elszámolása név-értékben történik. Értesülésünk szerint az aradi társadalombiztosító pénztár területén nagyüzemi 1933. előtti tartozások vannak.

Huszmillió lei folyt be eddig a munka- és mesterkönyvek kiállításából

Bucureşti jelentés szerint a munkaügyi minisztérium és a Munkakamarák között konfliktus keletkezett a szakmai képesítési okmányok kiadásáról, illetve az azokért szedett díjak körül. Bár továbbra is a munkakamarák végzik el úgy a munka-, mint a mesterkönyvek kiállítását saját tisztviselőikkel, a minisztérium semmit sem juttat a kamaráknak abból az összegből, amelyet a munka- és mester-

könyvek után behajt. Az említett könyvecskék eladásából 20 millió lei folyt be és ezt a szakmai előkészítési alap gyarapítására fordítják.

A munkakamarák azt kérték, hogy a minisztérium az említett illetékeknek tíz százalékát adja át részükre, hogy ebből fedezhessék a munka- és mesterkönyvek kiállításával kapcsolatos költségeiket. A minisztérium azonban határozottan elutasította ennek a kérésnek a teljesítését.

A husarak emelését vonja maga után a nyersbőrarak esése

A Timişoara-bemesvári mészárosok körében újabb mozgalom indult meg, hogy a jövő hónap maximális alkalmával igyekezzenek meggyőzni az árvizsgáló bizottságot arról, hogy a marhahús árának kilogrammonként 3-4 leies emelése kikerülhetetlen, mert máskülönben nem találják meg az árszámításukat. A mészáros- és hentesiparnak ez az áremelési törekvése szoros kapcsolatban van a bőrkartell működésével, melynek sikerült az utóbbi hónapban

lényegesen lecsökkenteni a nyersbőr árát.

Egy hónappal ezelőtt a nyers marhabőr ára kilogrammonként 56-58 lei volt. A bőrkartell egyöntetű fellépése odavezetett, hogy egy hónapon belül többszöri árleenyomás után ma már a mészárosok csak 38 leit kapnak a nyers marhabőr kilogrammjáért. A kartell egyöntetű fellépésével szemben nem tudnak védekezni és így kénytelenek alig egy hónap után több, mint harminc százalékkal olcsóbban adni a nyers marhabőrt.

Mármint tekintetbe véve azt, hogy egy élőmar-

ha súlya átlagban 200-250-300 kilogram és tekintve a bőrnek 25-30 kilogramnyi súlyát, veszteségük a nyers bőrnél néha az élőállat darabja után még a kétezer leit is eléri. Egy háromszáz kilogramos marhának például 50 kilogramnyi súlyú bőre után csupán a mutatkozó különbség, illetve leszállított ár kétezer leinyi veszteséget jelent. Miután így a bőr ára olcsóbb lett, a marha ára ellenben maradt a régi, kénytelen a nyersbőrnél mutatkozó veszteséget a husnáhozhozni. A mészárosok szerint ezt a veszteséget — álláspontjuk szerint — csak úgy tudják behozni, ha a hus árát három-négy lejfel emelik kilónként.

Mint hogy azonban a husnak ára maximálva van, ezt önkényűleg nem tehetik, de a fentebbi érveléssel az árvizsgáló bizottsághoz fordulnak és ott fogják szorgalmazni a husarak emelését.

Ma a helyzet ez:

a bőrkartell olcsóbban kapja a nyersbőrt, a közönség ennek ellenében nem fogja olcsóbban kapni a talpat.

Vasárnap este továbbra is tíz óráig zárhatnak a falusi vendéglősök

Nagy érdeklődés mellett tartotta meg az Iparos Otthonban szerda délután 6 óráig rendes évi közgyűlést az aradi és megyei Vendéglősök Szindikátusa. A közgyűlést Mohor Ilie elnök nyitotta meg, meleg szavakkal üdvözölte a megjelent tagokat, majd pedig átadta az szót Stanciu Nicolae titkárnak. A titkár részletesen beszámolt a szindikátus eddigi munkásságáról és azokról az eredményekről, amelyeket az elmúlt hónapok során elérték. Így többek között számos esetben jártak el a hatóságoknál tagjaik érdekében és ezek a közbenjárások többnyire sikerrel végződtek. A legnagyobb és a vidéki vendéglősök szempontjából igen fontos eredményt azonban a munkaügyi felügyelőségnek egy nemrégiben kibocsátott rendeletével kapcsolatban értek el. A munkaügyi felügyelőség ugyanis a vasárnapi záróra rendeletre hivatkozva, utasította a falusi vendéglősöket, hogy

az eddigi esti tíz órai zárás helyett már 7 órakor zárjanak.

A falusi vendéglősök szempontjából rendkívül sérelmes rendelkezés visszavonása ügyében az aradi szindikátus eljár az illetékes hatóságnál, eleinte azonban nem tudtak eredményt elérni. Az elmúlt napokban azután vendéglős küldöttség kereste fel dr. Groza Ioan megyei prefektust, akinek támogatását kérték. A prefektus magáéva tette a vendéglősök záróra sérelmét és utasította a megyei csendőrséget, hogy mindaddig, amíg a vendéglősök szindikátusa részéről a minisztériumba eljuttatott beadvány elintézését nyer,

a falusi vendéglősöknek továbbra is engedélyezték az esti 10 órai zárást.

A titkári beszámoló elhangzása után Hagyó József szindikátusi irodavezető köszönetet mondott dr. Bojoc Alexa ügyvédnek, a szindikátus ügyészének, aki mindenkor a tagok rendelkezésére állott és ügyeiket sikerrel intézte el. Horváth József alelnök a zeneszerzői szindikátus és a vendéglős szindikátus között megindult tárgyalásokról számolt be. A tárgyalásokról megindult tárgyalásokról számolt be.

Ugyancsak ma, nyomban a vendéglős szindikátus közgyűlésének befejezése után tartotta meg első közgyűlést a „Vendéglős Otthon”. Itt a közgyűlést Lovasberényi Árpád elnök nyitotta meg. Ennek az alakulatnak célja, hogy az elszegényedett vendéglősök számára otthont teremtsen. Az elnök kérte a megjelent tagokat, hogy továbbra is tartsanak ki az otthon megteremtésének gondolata mellett és ezt az emberbaráti akciót anyagi hozzájárulással is támogatassák. Lovasberényi Árpád szavai a jelenlévők részéről a legnagyobb megértéssel találkozott. A közgyűlés végül hálás köszönetét fejezte ki a Zwack és a Gammer és Böhm hírközlőnek, valamint a Hőnig és Friedmann cégnek, amelyek ígéretet tettek, hogy pénzügyi segítséggel sietnek az otthon támogatására.

A díjazás emelését kéri az aradi kéményseprők.

Az aradi kéményseprők szindikátusa a múlt héten beadványt intézett a város vezetéséhez és a drágaságra való tekintettel a díjak felemelését kérték. Indokolásként azt hozzák fel, hogy két év előtt a város saját kezelésű kéményseprő kerületeiben az 1926-ban megállapított díjakat leszállította és a kéményseprő mesterek is követték ezt a példát. Amikor 1936-ban az új kéményseprő szabályrendelet megjelent, abban a leszállított díjakat vették fel kötelezőnek. A szindikátus most azt kéri, hogy a díjakat az 1926. év árszintjére emeljék, ami havonta kéményenként 2-3 lei többletet jelentene. Az átmeneti bizottság az ügy tárgyalását levette napirendről, mert dr. Coţoiu Romul polgármester Bucureştiben tartózkodik és az ülésen nem vehetett részt.

KORKULONBSÉG.

Melánia kisasszonynak egy tanár udvarolt és egy szép napon meg is kérte a kezét.

— Nem lehetek a magáé, — csicseregte Melánia, — mert maga már nagyon öreg hozzám.

— Honnan veszi ezt, édes? — hűledezett az udvarló.

— Hiszen éppen az előbb mondta, hogy már Julius Caesart is tamította...

A betegsegelyző rendszerének gyökeres módosítását kérte gyűlésén Oradea-Nagyvárad iparossága

A kötelező tagság megszüntetése, a tagdíjak leszállítása, a szabad orvosválasztás a követelések között.

A Kisiparos Liga helyiségében monstre nagygyűlést tartottak az Oradea-nagyvárad kisiparosok. A gyűlés egyetlen és kizárólagos tárgya a betegsegelyző mai rendszere elleni panaszok feltárása volt. A liga helyiségeit zsúfolásig megtöltötték az iparosok úgy, hogy sokan kívül rakodtak. A gyűlés higgadt atmoszférában folyt le annak ellenére, hogy mindegyik felszólaló támadta a betegsegelyző mai rendszerét.

Pop Aurel alelnök nyitotta meg a gyűlést román és magyar nyelven.

Illén Dániel volt az első felszólaló, megállapította, hogy a mai betegsegelyző rendszer legnagyobb hibája az, hogy

a befolyt összegeket a központhoz küldik fel és a bevételek legnagyobb része adminisztrációs költségekre megy el

Az orvosok a rendelői órák alatt túl vannak terhelve. 50-60 beteget kezelnek egyszerre és így nem marad idő egy-egy beteg rendszeres megvizsgálására és kezelésére.

Országos akciót kell indítani annak érdekében, hogy szüntessék meg a kisiparosok betegsegelyzői tagságát.

Követelni kell a betegsegelyző palota azonnali felépítését anélkül azonban, hogy ennek fejében a kisiparosokat külön illetékekkel terheljék. A palota felépítéséről csak a betegsegelyző pénztár közgyűlése dönthet. Követeljük a szabad orvos és gyógyszer-választási jogot, a betegekkel való bánásmód megváltoztatását a 25-ik heti táppénz kifizetése után a betegsegelyző könyv viaszatartásának megszüntetését.

A következő felszólaló Bobitan Mihai szabó iparos, aki szerint az iparos társadalomnak egységnek kell lenni és nem szabad azt követelni, hogy a kisiparosok ne legyenek tagjai a betegsegelyzőnek. Az okiráltságban az iparosok százszázalékos ragaszkodnak a tagsághoz. Követelni kell, hogy szüntessék meg a munkaadók első táppénz fizetési kötelezettségét és teljes autonómiát kell biztosítani a betegsegelyzőnek. A nyugdíj korhatárt 65 évről 50-re szállítsák le. Oradea-Nagyváradon feltétlenül fel kell építeni az új betegsegelyző palotát, mert a jelenlegi helyiség nem megfelelő. Bobitan aztán felolvasta a betegsegelyző törvény azon szakaszait, a melyek az iparosok kötelezettségeire vonatkoznak és mulasztások esetén kiszabandó büntetéseket.

Weisz Pál főtitkár kijelenti, hogy reméli Bobitan, mint a betegsegelyző kinevezett tanácsosi tagja és nem, mint iparos beszélt, mert az utóbbi esetben nemcsak az iparosok kötelezettségeit, hanem a betegsegelyzővel szemben fennálló jogait is ismertette volna. A kötelezettségeket az iparosok nagyon jól ismerik, mert a betegsegelyzőpénztár módját talál arra, hogy ezeket az iparosokkal ismertesse.

Blattner József felsőréshévíztől szintén a betegsegelyző intézmény fennállása mellett foglalt állást, a teljes autonómia mellett.

Katz Hermann felszólalásában megenyhítette, hogy a betegsegelyző pénztár központja mellett működő építkezési osztály 1 százalékos kamatra ad kölcsönöket tisztviselőknél a munkások és iparosok pénzéből.

PANASZOK ÖZÖNE

Ezután a konkrét panaszok felsorolására került a sor. Katz Hermann négy kirívó esetet ismertetett. Elmondotta többek között, hogy amíg a röntgen-orvos szabadságon volt, egy hónapig nem lehetett röntgenezni a betegsegelyzőnél.

Sperer Márton szobafestő elmondotta, hogy mész hullott a szemébe és félszemére elvesztette látását. A kezelő szemorvos táppénzre ajánlotta, a betegsegelyző pénztár igazgatósága azonban megtagadta a táppénz kifizetését azzal az indoklással, hogy az ágensek látták az uccán munkaruhában és eszerszámlájával a hátán.

A többi felszólaló azt panaszolta, hogy a betegsegelyzőnél nincs megfelelő orvosság és ha drágább orvosagra van szükség — egyszerűen nem lehet kapni.

Az elhangzott felszólalások alapján végül dr. Csillag Sándor szervezeti ügyész indítványára az alábbi határozati javaslatot fogadták el.

HATÁROZATI JAVASLAT

A kíméletlen, minden termelő osztályt végigsérpő gazdasági válság, a trösztök és kartellek által előidézt, de indoktalan nyersanyag drágulás, az élelmi cikkek drágulása, a kisiparosság fizető képességét meghaladó közterhek és betegsegelyzői illetékek, a nem enyhülő munkanélküliség a kisiparosságot olyan nyomorba taszította, hogy nemcsak arra nem képes, hogy betegség, öregség, munkaképtelenség stb. esetére magának megfelelő tartalékaikat létesítsen, de veszélyeztetve van családjának mindennapi kenyerére is.

A taggyűlés annak a véleményének ad kifejezést, hogy a betegsegelyzői rendszer, úgy ahogy az ma működik, nem felel meg a fenti követelményeknek.

Minden dolgozó számára tud kenyeret adni az ország

Az Oradea-nagyvárad munkásság nagygyűlést tartott a Munkásotthonban, amelyet zsúfolásig megtöltött a hallgatóság. A gyűlés napirendjén a gazdasági helyzet, a munkanélküliség és a drágaság szerepeltek.

A gyűlést Lucuta Eugen román és Israel Jakab magyar nyelven nyitották meg. Mojica Petru a munkásság gazdasági helyzetéről beszélt. Lukács Imre az egyre növekvő drágaságról beszélt. A kartellek és trösztök szabadon garázdálkonak, — mondotta — és drágítják meg a legelémibb szükségleti cikkeket. Követeli az elsődleges szükségleti cikkek maximálását. Pop Felician arról beszélt, hogy azok, akik ma álnacionalista demagógiával akarják a munkásságot egymással szembe állítani, azok bent ülnek a kartellek és trösztök igazgatóságában.

„A nemzeti munka igaz védelmezője — mondotta Pop Felician — mi vagyunk, akik azt akarjuk, hogy ennek az országnak munkásai és parasztjai, akik az ország lakosságának 90 százalékát teszik ki, — tehát maga a nemzet — boldog és megelégedett legyen. A román munkásság együtt akar küzdeni a kisebbségi testvéreivel egy szebb és boldogabb jövőért.”

Oradea-Nagyvárad iparossága nem bírja a betegsegelyzői terheket, amely összegekért megfelelő ellenszolgáltatást nem kap, ezért azt kérjük, hogy

szüntessék meg az iparosság kötelező betegsegelyzői biztosítását.

De minden esetre követeljük:

1. A betegsegelyzői pénztár autonómiáját, a Központi Betegsegelyző Pénztár közigazgatási decentralizációját. Kérjük, hogy a betegsegelyző pénztárakat a tagok által közvetlen, egyenlő s titkos szavazattal választott tanácsok vezessék és ellenőrizzék;

2. Kérjük a szabad orvos és gyógyszer-tár választási jogot, kérjük az orvosok kezelés feljavitását, elegendő gyógyszer beszerzését, szükség esetén a beteg kisiparosnak üdülőhelyre való utalását;

3. Kérjük a tagsági díjak leszállítását, a hátralekös tagsági díjak végleges leírását, kérjük annak a törvénybe iktatását, hogy a kisiparos ugyanugy, mint a munkás, csak akkor fizessen tagsági díjat, ha ténylegesen dolgozik;

4. Kérjük a nyugdíjpénztárak felállítását és a 55-ik életévétől kezdődő nyugdíjrendszer bevezetését, tekintet nélkül a befizetett tagdíjakra.

Ha pedig az illetékes tényezők ezeknek a minimális követelményeknek eleget nem tudnak tenni, az iparosság meggondolás tárgyává teszi, hogy vajjon ne javasolja-e, hogy az iparosság egyöntetűen tagadja meg a tagdíjak befizetését.

Bereczky Gyula a munkanélküliségről beszélt. A gazdasági helyzet csökkentette a munkanélküliek számát, de azért van munkanélküliség. Ma nemcsak az építőiparban dolgozók, a szezonmunkások, hanem azok a bőriparban dolgozók is, mert csak 4-6 hónapot dolgoznak egy évben. Követeli az önhibájukon kívül munkanélkülivé vált munkások és alkalmazottak törvényhozásilag biztosított segélyezését.

Popa Alexandru a Pop Valer-féle rendeletről beszélt, amely nem szolgálja az ország igazi érdekeit. Pop Valer megegyezett az Ugirral egy országos munkaközvetítő hivatal felállításában, ami azt jelenti, hogy a munkásságot meg akarják fosztani szabad munkavállalási jogától. A román munkás nem akar olyan kenyeret, a melyhez kisebbségi munkástársának a munkahelyéről való eltávolítása árán jut.

Ez az ország tud kenyeret juttatni minden dolgozónak, csak olyan gazdaságpolitikára van szükség, amely az összeség és nemcsak a kicsiny számú kiváltságosok érdekeit szolgálja.

Lukács Imréné a nőkérdésről beszélt. A nővédelem szükségességét hangsúlyozta. Gelber Jenő a tanoncok és ifjúság munkások helyzetét ismertette és azok védelméről szökött.

Kimutatásokat kér az iparvállalatoktól a miniszterium

Az Ugir a kimutatások egyszerűsítését kéri.

A kartell-törvény intézkedése szerint, ipari üzemek kibővítéséhez, új iparvállalatok felállításához a kereskedelmi és iparügyi miniszterium engedélyre van szükség. Ez az intézkedés az egyes iparágakban fenyegető tulinvesztáció megakadályozását célozza. A cél azonban csak akkor érhető el, ha pontosan ismeretes az egyes iparágak helyzete.

Eppen ezért csév júniusában a kereskedelmi és iparügyi miniszterium rendeletet adott ki, amely szerint mindazok a vállalatok, amelyek legalább tíz munkást foglalkoztatnak és nagyobb energiával dolgoznak, mint husz lóerő, ez év december 31-ig kötelesek részletes kimutatást benyújtani a kereskedelmi és iparügyi miniszteriumhoz a vállalat 1937. május 10-i helyzetéről.

Ebben a kimutatásban feltüntetendők a gyár telephelye, részletes tervek a gép elhelyezéséről, a telek felértékelése, általában a gyár felértékelése napiáron, a felhasznált nyersanyagok, félgyártmányok és tüzelőanyagok, az előállított áruk természete és minősége, a gyártási képesség, a gyár üzembe-

helyezésének időpontja, a gyár régi és új tulajdonosai, a működés szüneteltetése az utolsó öt év alatt 1932. május 10-től kezdődőleg.

A kérdőív számos olyan kérdést tartalmaz, amely egyáltalán nem áll összefüggésben a tulinvesztáció vagy üzembeállítás kérdésével.

Az Ugir még a nyár elején intervegniált, hogy iparügyi miniszterium a kérdőívet egyszerűsítse le és a beadási határidőt hosszabbítsa meg, mert a kért részletességgel az adatokat rendelkezésre álló idő alatt nem tudják a vállalatok elkészíteni. Mint hogy a miniszteriumban az Ugir intervenciójára nem adtak választ, az Ugir a napokban ismételt kért a kereskedelmi és iparügyi miniszteriumot, hogy a kérdőívet egyszerűsítse le és a határidőt december 31-én túl hosszabbítsa meg.

A tárgyalások az Ugir és a miniszterium között folyamatban vannak és — információink szerint — a miniszterium az Ugir kérését teljesíteni fogja.

PAJZÁN TÖRTÉNET

Irta: NAGY IMRE.

A történet kissé pajzán, Boccacio tollára való, de miután mostanában történt, nekem jutott a szerencse, hogy megörökítem.

Bajdák itt laknak egyik kis pestkörnyéki városkában. A férj Pestre jár be irodába, az asszony vezeti a háztartást. Pár éve házasság, boldogan élnek, apró kis zsörtölődésektől eltekintve, ahogy a költők mondják, boldogságuk egét egyetlen felhő sem zavarta.

A minap ebédnél azt mondta az ember:

— Édesem, nem is mondtam neked, holnap nem jövök haza, mert az irodafőnökünk tiszteletére bankettet adunk, elart a muri biztosan hajnalig.

— Jól van, fiam, — mondta az asszony szelíd megadással — csak vigyázz magadra, hogy el ne rontsd a gyomrod.

— Persze, persze.

— Ne egyél fűszerezést és főleg ne igyál sokat.

— Persze, persze.

Bajda másnap nem jött haza a hivatal után a rendes időben, Pesten maradt s a kollégákkal együtt ott gyülekeztek a budai étteremben, ahol a bankettet megrendelték.

Már kilenc óra volt és az ünnepelt nem jött. Tíz óra, az ünnepelt nincs sehol. Telefonáltak és kisélt, hogy az ünnepelt irodafőnök hirtelen náthás lett, az orvos ágyba parancsolta.

Mit lehet itt csinálni? Az ünneplésre összegyűlekezett díszes publikum szomorú hangulatban megvacsorázott, aztán csakhamar szétszéledtek. Az ünnepelt nélkül nincs értelme a mulatozásnak.

Bajda is kapta magát, még el tudta csipni az utolsó vonatot, hazament. Késő éjjel volt, mikor hazaérkezett, lehetőleg zaj nélkül nyitotta ki az ajtót és nesztelenül tette le a kabátját a sötét előszobában. Már be akart lépni a szobába és amikor kinyitotta az ajtót, hirtelen a felesége hangja rémítette meg:

— Jaj, jaj, jó hogy megjöttél, jaj, jaj, nagyon rosszul vagyok. Ne is gyujts lámpát, szaladj azonnal az orvosért. Jaj, jaj.

— De mi baj?

— Ne is kérdezz, siess, siess!

Bajda magára kapta a kabátját és elszaladt a harmadik utcában lakó orvoshoz.

— Doktor ur, jöjjön az Istenért, azonnal, a feleségem nagyon rosszul van.

Az álmából felzavart orvos mérgesen végignézte és így szólt:

— Nem megyek.

— De doktor ur.

— Nem megyek és orvosságot sem adok. Ellenben várjon, adok magának egy jó gyógyszert. A doktor bement a másik szobába és kihozott egy nádpálcát:

— Tessék.

— Nem értem, doktor ur.

A doktor felnevetett:

— Maga szerencsétlen, hiszen magán egy finomkabát van.

A külföldi állampolgárságu alkalmazottak iratainak kiegészítése.

A munkügyi vezérfelügyelőség közhírre teszi, hogy az összes külföldi állampolgárságu iparosoknak és alkalmazottaknak legkésőbb f. év december 31-ig be kell nyújtani a munkakamarához az ipari előkészítésről szóló törvényben megkövetelt összes iratokat. Ennélfogva bizonyítványt kell beszerezniük az illetékes hatóságoktól, hogy abban az országban, ahonnan származnak, nem állottak büntető eljárás alatt és nem voltak elítélve közönséges büntetés miatt, azonkívül nem voltak csődben és nincs ellenük eljárás folyamatban ki nem fizetett szakmai tartozás miatt. Ezt a bizonyítványt azoknak is be kell nyújtaniuk, akiknek iparigazolványát, mesterkönyvét, vagy segédkönyvét már kicserélték, különben az érvénytelenné válik.

KOMOLY ÉLETVESZÉLY.

Arieztid meglátogatta Tazsilot és megemlítette neki, hogy pár hétre Angliába utazik.

— Jaj, — mondta ijedten Tazsilo, — ezt ne tedd, kélek! Angliából nem fogsz élve visszajönni.

— Mi jutott eszedbe, kélek? Honnan veszed?

— Memórát olvastam, kélek, hogy Angliában minden emberre 5 mázsa nyersavas eszik.

Kik mentesek az illeték-egyenérték fizetése alól

A bányatörvény rendelkezése értelmében a magánjogi és közjogi személyek, részvénytársaságok és szövetkezetek illetékegyenérték fizetésére vannak kötelezve. A jogi személyek ingatlan vagyonuk értéke után a terhek levonása nélkül 0.40 százalék, ingó vagyonuk után ezek tiszta értékének 0.10 százalékát, részvénytársaságok és szövetkezetek csak ingatlan vagyonuk értéke után a terhek levonása nélkül 0.20 százalékot kötelesek fizetni. Az illeték-egyenérték fizetése alá eső jogi személyek és társaságok kötelesek a pénzügyigazgatósághoz a pénzügyi év lejártától három hónappal, tehát december 31-ig valomást beadni, amelyben illeték-egyenérték alá eső vagyontárgyaikat kimutatják.

A bányatörvény rendelkezése szerint illetékmentesek a következő jogi személyiségek: a) A közintézmények ingatlanai, továbbá a közin-

tézmények jövedelmet nem hajtó ingatlanai, sőt akkor is, ha jövedelmet hoznak, azonban ezek a jövedelmek közszolgálat céljaira vannak előirányozva, vagy pedig az illető intézmény céljait szolgálják, b) az állam által fentartott vallásfelekezetek jövedelmet nem hajtó egyházi ingatlanai. Ilyeneknek tekintendők azok a föld- és házingatlanok 6 hektár terjedelemtől, amelyek az illető vallásfelekezet személyzete részére fizetés kiegészítéséül szolgálnak, c) a viszonyosság alapján a külföldi követségek és konzulátusok ingatlanai, d) a vállalatok üzemének és szolgáltatásainak céljaira szolgáló épületek, ingatlan-területek és berendezések, e) a kizárólag ingatlan adás-vétellel foglalkozó részvénytársaságok azon ingatlanai, amelyeket viszonteladás céljából vásároltak.

A jövő építőanyaga: az üveg

A törhetetlen és rugalmas üveg jelentősége.

Vajjon nem fogják majd egyszer üvegekorszaknak elnevezni a most induló legújabb civilizációt, mint ahogyan bizonyos anyag jegyében jelöljük meg az emberi fejlődés hajdani őskorszakait is. A kőkorszak, a vaskorszak, a bronzkorszak után nem fog-e bekövetkezni egy olyan művelődéstörténeti időszak, amelyben a főszerepet az üveg és annak feldolgozása játssza? A jelek mindenestre azt mutatják, hogy az üveg már a legközelebbi jövőben is döntő szerepet visz az emberi élet minden vonatkozásában. Elősegíti majd térhódítását az is, hogy csakhamar nem a régi törékeny, merev, kovácsolt üveget fogjuk használni, hanem az új idők messzi jelentőségű találmányát, a szerves üveget. Ez az új üveg rugalmas, átlátszó, amelletten renkiivül erős, úgy, hogy a legváltozatosabb célok szolgálatába állítható. Lássuk csak, miféle szerepre alkalmas az újfajta üveg, amely valóságos forradalmat idézhet elő az egész ipari termelésben. Mindenekelőtt a szemüvegtechnika és a fényképezés terén egészen új lehetőségeket nyújt. Olyan hatalmas csillagászati messzelátókat lehet majd készíteni ennek az anyagnak a segítségével, amilyenekről eddig szó sem lehetett. Eljöhét az az idő, amikor egészen pontosan láthatjuk a holdat, a Mars és a többi bolygókat, végre tökéletes képet alkotva magunknak azok állapotáról. Ki tudja, vajjon nem fognak-e ezek a legújabb optikai eszközök még a távoli égitestek életéről is beszámolni, megoldva végül azt a sok százezer éves rejtély, amely Földünket körülveszi.

Ugyancsak hatalmas változás várható a re-

pülés terén is. A repülőgép törzse, kabinjainak fala is üvegből készül majd, sőt Franciaországban már olyan irányban is folynak kísérletek, hogy még a szárnyakat is üvegből készítsék. De ezenkívül a mindennapi életigények kielégítéséről is gondoskodott már a gyakorlat. Ruhákat készítenek üvegből, üvegtéglaikat gyártanak már az Egyesült Államok némely üvegyárában, üvegpalatákat terveznek építészmérnökök, sőt butorok is készülnek üvegből, teljes szobaberendezések, ahol még a fotellek és ágybetétek tölteléke is finom üvegszálakból készül. Autókarrösszériákat csinálnak üvegből, de csinálnak már üveghedűket is, amelyeknek hangja állítólag vetekszik a régi mesterhedű hangjával is. A legtöbb anyag szerepét tehát felváltani készül az üveg. Már pedig, hogy az ilyen változásoknak milyen hatása van az egyetemes életre, azt már a multakban is tapasztalhattuk. Emlékezzünk vissza, milyen óriási jelentőségű volt az, amikor a hajózásban a szénfűtés helyét elfoglalta a petróleum. Az igazi nagyszabású közlekedésnek új korszakát jelentette. Az üveg azonban mindenirányban használhatóságánál fogva még döntőbb meglepetéseket ígér. Ha az üveg átveszi a vezérszerepet, úgy teljesen meg fog változni a világ látható képe. És ez a változás nemcsak külsőleges lesz, hanem belső is. Átidomítja az eddig ismert civilizációt az anyag forradalma és ezek az új ható erők egészen más kulturális irányt is fognak szabni. Majdan kialakul az üvegekorszak, benne az üvegekorszak embere, aki bizonyára egészen más lesz, mint a többi kor embere.

Szaktanfolyamot rendez az Oradea-nagyvárad cipésziparosok szindikátusa

A tagok nagy számának jelenlétében tartotta meg az Oradea-nagyvárad cipésziparosok szindikátusa taggyűlését Katona Sándor elnökölete mellett. A napirend kiemelkedő pontja a szaktanfolyamok rendezése volt. Nem érdektelen ez a mozgalom, amit az Oradea-nagyvárad cipésziparosok indítottak egy szaktanfolyam megrendezése érdekében.

Indokoltá teszi a tanfolyamot a mesterkönyvek kiváltásával egybekötött szakvizsga, másrészt pedig az állandó fejlődésben levő ipar új szakismeretekkel bővült, melyeknek megtanulása minden cipésziparosnak érdeke. Miután a terv megvalósítása nagy áldozatokba kerül, a cipésszindikátus memorandumban kérte az Oradea-nagyvárad munkakamarát, hogy a tanfolyam megrendezését szubvencionálja.

A taggyűlés a Kisiparos Liga által tervbe vett hitelszövetkezet megalakításának és támogatásának kérdésével is foglalkozott.

FUKAR RÉSZVÉTE.

Tata sétálni megy a kis Mórckával és észreveszi, hogy előttük egy háromlábú kutya sántikál. Mórcka felkiált:

— Nézd, tata, ezt a csunya dögöt.

— Lelketlen gyerek vagy, — szól rá az apja — hogy mondhatod ilyet erre a szegény kutyára? Ha az ember egy ilyen nyomorék állatot lát az utcán, akkor azt sajnálni kell.

— Ugyan, — feleli Mórcka vállvonogatva — mit sajnáljak rajta, amikor még így is eggyel több lába van, mint nekem.

KÖLTŐI MAGYARÁZAT.

A könyvelő nem valami illetékesen dönt a cég egyik vevőjével, mire az panasza ment a főnökhöz.

— Nem lehet tőle rossz néven venni, — mondta a főnök, — hiszen, aki csak rá néz, láthatja, hogy ez egy költői jelenség.

— Mi az, hogy költői jelenség?

— Hát nézze. A haja olyan, mint a Petőfié, az ördöge Arany és az agya Tompa.

A FÜSZEREK BESZÉLGETNEK.

A Só átszól a Borshoz:

— Na, mit szólsz, ez a Paprika milyen hurriert csinált?

— Hát csoda? Egy egyetemi tanár a barátja.

Bedeaux rendszere

Irta: Tabéry Géza.

Bedeaux amerikai mérnök az elmúlt napokban ismét feltűnt a világlapok hasábjain. Az adott időszíveségét a név felelevenítésére, hogy Bedeaux mérnöknek kellett volna megrendeznie a windsori herceg amerikai utazását, viszont éppen Bedeaux személyére való tekintettel az amerikai szakszervezetek meglehetősen ellenszenven nyilatkoztak a tervbevett utazással szemben.

Miért ellenszenves a munkásoknak Bedeaux mérnök? Bedeauxnak van egy szisztémája, mely hosszú évek óta divik Amerikában, sőt Európában is egy-néhány nagyzomban. Ez a rendszer meglehetősen szembenáll az egészséges szociális felfogással, úgy, hogy Bedeaux mérnök rendszere valósággal vörös posztó — és nem vörös lobogó — világ minden munkása szemében.

Bedeaux rendszere az évszázad elején divatosá vált Taylor-rendszerből indult ki, amely az akkori munkának volt meglehetősen kapitalista ízű elfejlesztése. Ezt a szisztémát építette tovább Bedeaux. Ő ugyanis a munkabérek a munkás által befektetett energia kimutatásához kötötte. Ugy mért meg a rendszer a munkás munkaszerelését, mint akár valamely elektromos áramot, vagy mechanikus energiát. A munka gyorsasága, a munka nehézsége és a munkateljesítmény jósága az a három tényező, amely bizonyos kifizérési koeficiens levonásával az úgynevezett „Bedeaux egységet” adja, amely egység alapján a munkát értékelik. Ma már fejlesztették ezt a rendszert, hogy sok helyen stopper órákkal mérik le a munkás-energia kifejtését. Megállapították, mi az energia és a gyorsaság, amely a Bedeaux-rendszerben mint alapbányázó szerepel. Amennyivel többet produkál az alapegységénél egy munkás, vagy produkálnak egyes munkacsoportok, annnyival több prémiumban, tudijazásban részesül a munkás, vagy a munkacsoport. Ezt a többletet az üzemek választott vezetősége tartja számon, ellenben a munkástól és a munkás-csoporttól a prémiumok és tudijazások bruttó összegéből egy negyedrészt még levonnak abból a célból, hogy az összegből az üzemek vezetőségét díjazák, illetve az üzemeket fejlesszék.

Szociális szempontból a negyedrészes elvonása a prémiumból és egyben a negyedrészesnek a tulajdonos üzemének fejlesztésére irányított rendelkezése az az intézkedés, amely a Bedeaux-rendszer ellen a legélesebb kritikát hívja ki. Hogyan? — Kérdezik a munkások — a mi tulfelezített munkának gyümölcseiből is az üzem részesül?

Egészségi szempontból méginkább esik kifogás alá az amerikai mérnök rendszere. Olyan fokozott erőfeszítésre ösztökéli a bér munkásokat, amely erő-

A forgalmiadóbírság nem büntetőjogi hanem magánjogi természetű

Adóellenőrzés alkalmával egy Cluj-kolozsvári iparos ellen 1934. január havában kihágási jegyzőkönyvet vettek fel amiatt, hogy forgalmi adóregiszterét hibásan vezette és 100 ezer lei bírsággal sújtották. Amikor az ügy fellebbezési tárgyalásra került, már életbe lépett az 1934. év április 1. új forgalmi adótörvény, amely az ily kihágások esetére az évi adó egynegyed részét írja elő bírságképpen. A fellebbezési tárgyaláson a törvényszék elfogadta az iparos ama érvelését, hogy az új törvény életbelépésével a korábbi törvény hatályon kívül került és így kérte az új törvény alkalmazását, amint is inkább, mivel a bírság büntetőjogi jellegű és maga a bűnvádi perrendtartás is azt mondja, hogy valamely büncselekmény elkövetésekor, ha az még

ítéllettel szankcionálva nem lett és időközben új törvény lép életbe, az enyhébb törvény alkalmazandó. A törvényszék ennek megfelelően a bírságot az iparos állami adójának egynegyed részére szállította le. Semmiségi panasz folytán az ügy a Cluj-kolozsvári tábla elé került, melynek második szekciója már korábban tárgyalta a kérdést és véleménykülönbséget miatt ötötáncs elé utalta. A tanács Uvineanu elnökletével november 4-re hirdetett ítéletet, melyben megváltoztatta a törvényszék ítéletét, helybenhagyta a 100 ezer leies bírságot, kimondván, hogy a forgalmi adóbírságok nem büntetőjogi, hanem magánjogi természetűek és így azt a törvényt kell alkalmazni, amely a kihágás elkövetésekor érvényben volt.

Nyolcszáz tanonc a Timişoara-temesvári tanonciskolában

Timişoara-Temesvárról jelentik:

Az elmúlt héten kezdődött meg a tanítás az állami tanonciskolában, közben pedig folyik a tanoncok beíratása. Megjegyzendő, hogy eddig mindössze nyolcszáz tanoncot vettek fel, holott a tanoncok száma lényegesen nagyobb. A múlt évben megbukott tanoncokat és azonkívül még több más tanoncot is azzal utasítottak vissza, hogy már nincsen elegendő hely.

A tanoncotthonban kijelentették, hogy a felvett nyolcszáz tanonc felénél több kisebbségi és sok román tanoncot is visszautasítottak. Ugyanakkor iparoskörökben azt mondják, hogy főleg kisebbségi utasítottak vissza a jelentkezésnél. A tanoncotanfolyamokról való lemaradás az illető tanoncokra nézve hátránnyal jár. Vulpe Stefan tanonciskolai felügyelő ebben a kérdésben a napokban nyilatkozatot kíván tenni a nyilvánosság számára.

kifejtés bizonyos idő múlva feltétlenül a munkás munkaképességének lecsökkenését eredményezi.

Nem csoda tehát, ha a Bedeaux-rendszer ellen Amerikában is a legnagyobb elkeseredés mutatkozik a munkásság körében. Még Európában a híres Bata cipőgyáron kívül alig néhány nagy üzem mert kísérletezni a Bedeaux-rendszerrel, addig Amerikában ez a szisztéma meglehetősen eldivatozott.

KÜLÖNBESÉG.

— Mi különbség van egy zsidó bankigazgató és egy keresztény bankigazgató között.

— Na mi?

— A keresztény bankigazgató, ha az írásztalánál ül, a babájára gondol, a zsidó bankigazgató, ha a babájánál ül, a bankra gondol.

OH AZOK A FÉRJEK!

Savanyuné a kővetraccson ezúttal is a férjére panaszkodik. Mélabus mosollyal mondja:

— Leontin, — fordult hozzám férjem a statisztikai összeíró-iv kitöltése közben — van nekünk állatállományunk?

— Micsoda buta kérdés ez — idegeskedtem — persze, hogy nincs.

— Dehogy nincs, — mondta erre ez a csirkefogó vigyorogva — neked ludtápad van; ravasz vagy, mint egy róka; úgy figyelsz minden lépésemre, mint egy hiúz; ha pénzem van, hizelegsz, mint egy macska; ha valamiért szemrehányást teszek neked, vad vagy, mint egy tigris: végül én...

— Végül te?

— Egy ökror vagyok, mert mindezt eltűröm.

A munkás szakszervezetek és a Bedeaux-rendszer között Amerikában már évek óta dúl a harc. S ennek a harcnak hevében a windsori herceg éppen nem a legalkalmasabb utimarsallt választotta magának, mikor Bedeaux mérnököt bízta meg, hogy oceántul látogatását előkészítse.

Hajnalban, hajnal előtt

Irta: SZÉP ERNŐ

A jó Isten tudja mit kerestem Berlinben, ott töltöttem egy pár hónapot, még a történelem előtti időben, 1910 körül. Divat volt kérem, elmenni az idegenbe, valamit keresni, semmitse.

De mégis, azt hiszem a feledést kerestem, akár az előkelő urfiak, akik Afrikába mentek vadászni. Csúnyán szerelmes voltam egy kis kisasszonyba, az aggódó szülők hirtelen férjhezadták szegénykét. Még be se töltötte a tizenévek esztendőit. Én huszonöt tavaszi láttam, de olyan tavaszi még soha mint ez a huszonötödik, olyan pocskát. Majd megbolondultam.

Szép lett volna megőlni magam, igen, de borzasztó érdekelt az irodalom, attól nem tudtam elbuzni.

Gondoltam Berlinben lesz a legjobb, oda csobase vágytam. Olvasni fogok majd vakulásig, színházba járok, megtanulok szabályosan németül. És veszek egy mázsa papírost, megírom a feneketlen életet.

Ebből csak annyi lett, hogy a nyitott regénybe befektettem az arcomat, a fejem két karral átötlettem és órák hosszat bögttem; agyonáztattam a legdrágább könyveket. Volt a penzióbeli szobámban egy pianino, felbuzdultam: megtanulok zongorázni. Szeretek valami olcsó vén zenetanárt, az eljárt hozzám délelőttökint. Alkonyattól azután nekiültem a lelkemnek egyedül, elkezdtem a skálát, az lett a vége, hogy az újjam rajta ragadt egy á-n vagy egy há-n, azt ütögettem a pianino szőrére könyökölve, százszor meg háromszázszor, becsuktam hozzá a szememet.

Abból is bögés lett. És a besötétedett szobában levágódtam a diványra, álmomban sirtam mint a gyerekek. A színház elmaradt persze.

Egyszer így is elaludtam, éjjel felé ébredtem fel. Elmentem valami vendéglőbe. Az ivást utáltam. Mit csinálók most reggelig; hazamenni nem mertem, éjszaka se tudtam olvasni, se írni, csak sirni. Csavarogni óra hosszat a Thauenzienstrassén, az úgy ki volt világítva, mint az operációs terem. Oda állogatam a kirakatok elé, a cipőket tanulni meg a tavaszi kosztümöket. Eszembe jutott a Ballhaus. Az első berlini napjaimban oda is elvitt egy pesti kirakatturista pajtásom, ő tavaly óta Berlinbe dolgozik, tiszser annyit fizetnek neki. Unalmas pokol volt mind az a berlini mulatóház. De nem, az a Ballhaus kivétel, ott jókedvű kispolgári fiataleag táncolt papírfüzérek alatt, daloltak a zene mellé s inkább boroztak mint szeszelték. Kedves hely igazán, az én bajom, hogy ott is szomorú voltam.

Hol is van az a Ballhaus? — megkérdeztem a rendőrt.

Hát ott már mámoros volt a német nemzet, a sramli keringőt szolgáltatott, még énekeltek is a zeneészek, a közönség is persze, s aki nem a lábával táncolt, az is táncolt karjaival, a derekával, a fejével. Mikor bevonultam, több oldalról is szervusszal üdvözöltek, egyik pityókás férfival kénytelen voltam kezét is rázni. Beültem egy kis szabad páholyba, konyakot hozattam. A füstben, a lámpionfényben, a logó papírfüzérek közt az a hangulata volt a teremnek, mintha otthon lennék, vidéken valahol, majálison. Rázóállottam a vakcra, mint a csónakra, ringass, ren ges, olyan jól tesszel velem. Igen, ott állt szemben velem, a zenekar mellett az a lány, már az imént észrevettem, mikor táncoltatták, hogy rám nevet, kétszer

is visszafordította rám a fejét. Azután leült avval a cvikkeres szalonkábbal, aki táncoltatta; a szalonkábbat fizetett, otthagya. Ez a lány ugylátszik idevaló táncosnő. Barna lány volt ez, már mint a haja volt fekete, a képe meglepő fehér volt, mind a két orcája közepe piros, olyan volt mint a pirossal festett porcellánbaba a kirakatban. De ez nem festék volt, egészség volt, ifjúság. És olyan volt az arca, hogy akkor is nevet mikor nem nevet. És ami a legfőbb, a fejében kicsi fekete kalap volt félrevágva, fehér struccfől futott fel a kalapocskára, rögtön eszembe jutott Renoir. Ugy néztem azt a német lányt, mint Párist, mult időt, költészetet. Meg kell jegyeznem a lány is folyton énbelem nézett, legyezte magát, lelehunyta a szemét, mikor kinyitotta, mindig nevetett egy taktust. Milyen kedves. Két hónapja lesem már, hogy nőkerülő vagyok.

Átkeltem a táncos tömegben, leültem a lány mellé.

Trudének hívják. Kitalálhattam volna.

Táncosnő, igen, a Ballhausban van szerződésben.

Szívesen iszik konyakot.

A magyarokat örülten szereti. Ganz wahnsinnig. Rögtön gondolta, hogy magyar vagyok, mikor meglátott.

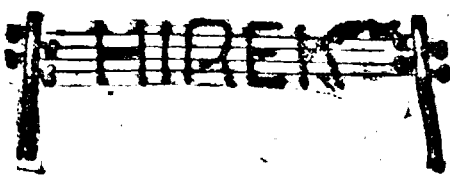
Senkibe se szerelmes.

Kedvese sincs, momentán.

Milyen kár, hogy én nem táncolok.

Amellett mindenhez nevet.

A kezembe vettem a kezét, sima volt, mint a banán. A kezét őrizetbevettem, bekötöttem a tekintetem a szemébe. megpróbáltam halgatni evvel az idegen kámmal együtt. Ilyenformán ültünk vagy másfél óra hosszat. Akkor azután megcsókoltam a nyak-



AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.
Strada Braţianu 18.

Szigoru tél esetén tüzfűtési igénye

A belföldi tüzfűtési igény az utóbbi időben a kereslet mérséklődött, mivel a tartósan enyhe időjárás miatt a napi fogyasztás csak minimális, melyet a most már gyorsabb ütemben történő szállítással megfelelően pótolnak. A

csekély kereslettel tartózkodó kínálat áll szemben,

mivel most már nyilvánvaló, hogy a termelőhelyeken nincsenek olyan diszponiblis készletek, melyek nyomást gyakorolnának az árakra, sőt megbízható pontossággal

megállapítható, hogy csak valamivel is szigorúbban a keresletet nem lehet a készletekből kielégíteni.

Ami kevés áru piacra kerül, azt a közvetítő és összevásárló kereskedelem hozza forgalomba, melynek az üzletvitele a gyors lebonyolításra van felépítve. Azonban már a falusi kistermelőtől származó készletek is fogytán vannak. Mindenesetre, a néhány nap óta bekövetkezett hideg időjárás — szigorú tél előlege — hatással lesz a piac alakulására.

Az utóbbi időben aradi viszonylatban a következő árak alakultak ki:

I. o. búkkhasáb 5900 lei, II. o. búkkhasáb 5450, III. o. búkkhasáb 4900, I. o. gyertyánhasáb 5900, I. o. cserhasáb 5750, I. o. búkkdorong 5200, I. o. cserdorong 5200, I. o. gyertyándorong 5350 lei.

A magyarországi kivitel ügyében az utóbbi időben némi zavarok keletkeztek amiatt, hogy a SEL, a csehszlovákiai és jugoszláviai exportörökkel áregyezmény ügyében tárgyalt. Ezért a magyarországi napisaftó támadja a SEL-t és felpanaszolja, hogy aránytalanul és indokolatlanul emeli a tüzfűtési árakat.

— Csak szakképzett kisiparos lehet önálló.

Ismeretes iparoskörökben, hogy a törvény rendelkezése értelmében azon iparosok, akik nem rendelkeznek megfelelő szakképzettséggel, a jövőben abban az esetben sem vezethetik üzemi-
ket, ha szakképzett művezetőt alkalmaznak. A szakmai képzésről szóló törvény 156-ik szakasza úgy intézkedik, hogy legfeljebb 10 fizetett alkalmazottal és husz lőerőt képviselő gépi be-
rendezéssel dolgozó műhelyek vezetői csakis mesterkönyvvél és iparigazolvánnyal bíró szak-
emberek lehetnek. Eppen ezért a miniszterium úgy intézkedett, hogy mindazon iparrendelvények megsemmisítendő, amelyek „üzemvezetővel” megjegyzést tartalmaznak. A munkaügyi miniszterium most arról értesítette a munkakam-
rákat, hogy e vállalatok ügyeinek rendezésére utolsó határidőként 1938. január elsejét álla-
pitja meg, ezután pedig az olyan műhelyeket, amelyek a fenti kategóriába tartoznak és ame-
lyek nem tettek eleget az előírásoknak, mint kontárokat kezelik s ellenük a törvény értelmé-
ben járnak el.

✱

RÉSZVÉTE.

A fiatal Csemegéné panaszkodik barátjának:

— Borzasztó szerencsétlen vagyok, kérlek. Napról-napra biztosabb vagyok benne, hogy a férjem nem szeret engem és csak a pénzemért vett el.

— Annyi baj legyen, — vigasztalja barátja — így legalább megvan az a vigaszod, hogy a férjed nem is olyan hülye, mint amilyennek kinéz.

✱

— Panaszok az államvasuti árlejtések miatt. Fővárosi lapok szerint súlyos panaszok merültek fel az államvasut számára kiírt árlejtések lebonyolítása miatt. Nemcsak a szállító vállalatok kifogásolják az árlejtések lebonyolítását, hanem hangsúlyozzák, hogy a lebonyolítás módja sérti az állam érdekeit.

✱

MOST MÁR ÉRTI.

András bácsi Pestre ment. Pár lépéssel a Keleti pályaudvar után jobbra-balra mozgatta a fejét, idegesen nézelődött, majd odalépett egy hordárhoz és megkérdezte:

— Nem tetszik tudni kérem, hogy hol van a Baross-tér?

— Dehogyan nem, — felelte a hordár — rajta állok.

— Igen? Akkor már értem, hogy miért nem találom.

Akkor azt mondja:

— Schenk mir was schönes Tubi. Adjak neki valami szép ajándékot.

Mintha légy szurná meg az arcomat. Legalább olyan rossz, hogy ezt hallom. Ez már nem tündér, ez már csak egy Trude.

Piros lehettem egy kicsit, megmondtam neki, hogy ugysis kedveskedni akartam egy kis emlékekkel, hogyne. Beviszem neked holnap este a Ballhausba.

Megint nevet, rázza a fejét:

— Ugy látszik nem értetted meg.

De, már értettem. Értettem. És afféle éreztem, mint aki parfümös üvegcskébe szagol és benzinillat csapja meg az orrát. Harmadperc eltelt, míg szólan tudtam:

— Igen, hát ha úgy kíváncsi kedves, inkább pénzt adok.

— So, schön, — azt mondja — also. S még mindig nem mozdul.

Mit vársz?

Felhuzta a vállát, odalépett a pianínóhoz, onnan megint rám nevetett, az ujjával meg bökögetni kezdte a billentyűket.

— Nem szabad ilyenkor, mit gondolsz. Gyere el onnan.

Nem jött

— Mit akarsz?

— Das Geld.

Már nem is mosolygott.

Az ablak nyitva volt, messzire messzire a háztetőt felett csupa szabályos kicsi lapos kémény, fehér is, fekete is. Berlin.

Trude sötétebb lett, háttal állott az ablaknak.

SZAKKRITIKA.

A színházigazgatóhoz beállított a tiszabagosi takarékpénztár igazgatójának fia:

— Direktör ur, — mondta — remek operettzenét komponáltam.

— Hagyja hallani — szölt a szindirektor.

A komponista leült a zongorához és játszani kezdett. A direktör egy darabig nyugodtan hallgatta, aztán csendesesen így szölt:

— Nna, loptak ennél már jobbat is.

Aradi Pogári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Pogári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: Vád. lui Antoniu Fischer Antalné 924. Mihail Méhes Mihály 925, Vád. lui Stefan Mézi Istvánné 926, Mihail Fenyvessy Mihály 927, Vád. lui Ana Jung Anna 928.

In Grupa II. Csoportban: Soț. lui Petru Wolf Péterné 1004, Ludovic Faragó Lajos 1005 számig esedékes a fizetés.

Aadi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupei de Ajutor de Inmormantare a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megzőnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A) Csoportban: 1009. Vád. lui Mihail öz. Váczy Mihályné. 1010. Vád. lui Ioan öz. Sambura Jánosné. 1011. Soț. lui Petru Wolf Péterné

In Grupa B) Csoportban: 989. Vád. lui Iosif Schleifer Józsefné. 990. Soț. lui Francisc Farkas Ferencné. 991. Soția lui Emeric Baracsev Imréné.

Tipografia „HIRLAP”, Arad.

kát és megkérdeztem, volna-e kedve velem jönni?

Miért ne, roppant szivesen. (Furchtar gerne.)

Merre lakik? Ó nagyon messze lakik. Menjünk inkább énhozzám.

Meddig kell itt még várni? Semeddig. Csak menjek ki, üljek fel egy droskéra, ő is kint lesz öt perc alatt.

Ibolyát vettem a bejárat előtt egy félszemű nénikétől. Virággal fogadtam Trudét a droske előtt, mikor kijött köpenyben, kesztyűben, ridiküllal. Ahogy a droske megindult, a mellemre tette Trude a fejét, szájával fölfelé. El kellett hajítani a cigarettámat.

Kékkelt már a hajnal, aludt a szívem, mintha meghalt volna, az orrom kinyomta Trudénak az orra hegyét, a tenyerem a... it, az ő két karja a nyakamat fogta, huzta. Mit... majd ennek a kedves jó teremtesnek, úgy szerepel most az életben, mint a tündér, Tündérország tündére. Veszek neki holnap egy üveg drága francia parfüm, vagy egy finom fátyolt veszek neki, vagy egy pazar velencei retikült, az a divat. Olyan jó meleg a háta, meg a combja is, olyan jó meleg az élet, ami itt hozamm ragad.

Igen, mondom azután odafent néki, mikor már odafent voltunk a szobámban vagy tíz perce: vetkezz hát te is, mért nem vetkezel már, mondom.

Mert Trude csak állott ott köpenyben, kesztyűben csak a retikült tette az asztalra. Csak áll, nevet egyet néz rám tovább, nem értem, mit akar. Ó persze, pardon. Még is cirógatom, úgy kérdem: azt szeretné, hogy ottam el a villanyt?

Rázza a fejét, nem, nem fontos.

Hát? Visszatemetek. kezdek buta lenni. Mit...
szerelem!

A kémények felett az ég rózsát, violát álmodott. A Trude kalapocskájára néztem, a szemébe nem akartam nézni.

— Nem vagyok valami rongyos koktus, láthatod. Minek a pénzt előre kérni?

— Elvem. (Es ist mein Prinzip.)

— Liebes Kind, nézd, ha nem adnám oda a pénzt, lármát csaphatsz, kikaparhatod a szemem, el-mehetsz a rendőrségre.

Beletört a szavamba, legyintett:

— Ach, kvatsch. Add ide a pénzt.

Már az előbb is neszeltem, hogy a fülemile hangiosál egy kertben valamerre. Rögtön megszakad a szívem.

— Trude, te édes Trude, ne légy ilyen buta. Oly kedves lány vagy, úgy örültem neked. Nem szép, amit most csinál. Annyi gyöngédségre vágyom ma, ha tudnád! Legalább valami kis illúziót engedj, hiszen az kell, azt csak érezheted. Várj, Trude, — fölkaptam a székéről a kabátom, a szivarzsebéből elővettem egy huszmárkás aranyat — látod, ezt szántam neked. Van pénzem, látod.

— Add ide.

— Majd, ha bucsuzunk.

— Ksmisch. Most add ide.

Lépett egyet, nyújtotta a kezét, az őt ujjá táncolt az arany előtt.

— Ragaszkodol hozzá, hogy előre odaadjam?

— Ja!

— No gyere, Trude.

Jött, örült. Odaadtam neki a huszmárkás aranyat. És akkor kinyitottam az ajtót, megkaptam Trudét, kilódtottam az ajtón, olyat kódtottam rajta, bizisten megért negyven márkát.